

Scenă din *Ultimele știri* de Adrian Dohotaru la „Bulandra” (regia: Mara Pașici)

Foto: Paul Antoniu

ZBOARĂ VEȘTI CONTRADICTORII / SE-NTRETAIE ȘTIRILE

ULTIMELE ȘTIRI de Adrian Dohotaru • **TEATRUL „BULANDRA”** • Data reprezentației: 15 noiembrie 1996 • Regia: Mara Pașici • Scenografia: Oana Botez • Mișcarea scenică: Mălina Andrei • Ilustrația muzicală: Cristina Butariu • În distribuție: Bogdan Talașman, Șerban Pavlu, Damian Oancea, Cosmin Șofron, Alin Panc, Marius Nanău, Marcela Motoc, Antoaneta Zaharia, Andreea Bibiri, Ioana Flora.

Dramaturgia originală se afirmă cu precădere într-o societate care a deprins reflexele democratice, gustul dezbaterii publice, obișnuința de a confrunta puncte de vedere egal îndreptățite. La noi, cele două perioade mai îndelungate de exercițiu democratic au dat cel puțin doi mari dramaturgi: Caragiale și Camil Petrescu. În afara acestora, talentele n-au lipsit, dar, cu foarte puține excepții, ele au fost deturnate de la rosturile lor înspre compuneri având doar aparențele teatralității, fără miza unei înfruntări reale, sau înspre poetice alcătuiri scenice cu iz alegoric și gratuite fantezii. De aceea, este firesc ca atenția să ne fie mereu îndreptată spre propunerile dramaturgiei românești, o piesă de substanță purtând cu sine, pentru cine știe să le descifreze, simptomele maturizării sociale.

Am primit, astfel, cu interes, premiera piesei *Ultimele știri* de Adrian Dohotaru, personaj care a stârnit o anumită rumoare cu creația lui *ante* 1989

(și care, angrenat cum a fost apoi în activitatea politică internațională până la fatalul său accident, avea toate datele pentru a oferi în anii următori o piesă semnificativă, crescută din rădăcinile profunde ale realului). Nu pot spune că acum am fost dezamăgit: avem de a face cu un elegant eseu teatral despre relația dintre individ și mediul informațional structurat prin mijloacele de comunicare în masă. Situat într-o lume convențională, orwelliano-kafkiană, conflictul opune pe individul treaz, alert, expus din proprie voință la impactul informațional, unei colectivități amorfe care-și caută în somnul ignoranței confortul precar și resursele supraviețuirii vegetative. Originalitatea demersului autorului constă, mai ales ținând seama de vremea când a fost scris textul, în refuzul locurilor comune ale mass-mediei manipulative. Individul informat nu poate fi ușor manevrat prin știrile care i se oferă, deoarece, tocmai prin caracterul lor inconsistent, autocontradictoriu, informațiile vehiculate prin diversele medii îl obligă să reflecteze și să decidă pe cont propriu. Dimpotrivă, „poporul vegetal”, refuzând informația din principiu („Eu nu citesc ziare, nu ascult radio, nu urmăresc emisiunile de actualități, oricum toți se contrazic între ei, toți mint etc., etc.”), este mai vulnerabil la manipulare, pentru că acceptă dogmele cu ușurință. De altfel, cine este cât de cât familiarizat cu teoria matematică a informației știe că acumularea succesivă a unor informații contradictorii nu readuce niciodată

subiectul la starea inițială a ignoranței absolute. Cu alte cuvinte, este mai bine să afli numeroase adevăruri parțiale decât să rămâi neștiutor din teama de a nu fi mințit. Desigur, informația este un tip de stres care te face vulnerabil prin agresarea sensibilității, de aceea eroul care se expune fluxului informațional primește nu numai oprobiul colectivității, ci și sentința îngerului exterminator. Dar, de când a conștientizat păcatul cunoașterii, omul demn a ajuns să se obișnuiască să-i suporte consecințele.

Neajunsul piesei rămâne însă ancorarea în general-abstract. Discursul e inteligent, replicile sunt construite cu o anumită densitate poetică, dar lipsesc detaliile individualizante, lumea piesei este universul contemporan de pretutindeni și de nicăieri, ea suferă, în termenii lui

Noica, de *atodetie*. Regia ar fi putut să compenseze acest neajuns prin introducerea unor semne localizante, prin accentuarea concretului, a specificului local. Demersul regizoral se pliază însă redundant pe stilul piesei, aducând în scenă personaje fără identitate, îmbrăcate în costume atemporale, angrenate într-o rețea aflată în continuă mobilitate, care amintește spectacolul creat la National Theatre din Londra în 1991 după „Procesul” de Kafka și reluat, în aceeași viziune regizorală, cu câțiva ani în urmă la Teatrul Tineretului din Piatra-Neamț. Nu lipsesc dovezi de certă inspirație, metaforele scenice de efect, ca în momentul radiografierii eroului: acesta are în locul toracelui un televizor care prezintă evenimentele șocante ale actualității. Înregistrarea pe bandă a știrilor radiofonice, declanșată înainte de începerea propriu-zisă a spectacolului, creează o atmosferă de incitantă ambiguitate, amintind de procedeele radiofonice ale lui Orson Welles. Actorii – încă studenți – joacă dinamic, cu entuziasm, un fel de personaj colectiv, fără să-și pună în vreun fel problema personalizării diferitelor roluri, ceea ce, oricum, nu a fost în vederile regiei. Prin eseismul ei de calitate, piesa anunță creația majoră care ar fi urmat, poate, să apară, iar spectacolul reușește să enunțe corect un mesaj valabil, amintind de un vers de Jebeleanu: „Cea mai la modă pălărie / E pălăria anti-aur”.

ADRIAN MIHALACHE

PREMIERĂ ABSOLUTĂ